

JON MAKSVELNING "MUVAFFAQIYATLI INSONLAR QANDAY FIKRLASHADI?"
ASARIDAGI LEKSIK BIRLIKLARNI INGLIZ TILIDAN O'ZBEK TILIGA TARJIMA
QILISH JARAYONIDA QO'LLANGAN TARJIMA USULLARI

Abdullayeva Sevinch Akbarovna

Termiz davlat universiteti

Tarjima nazariyasi va amaliyoti yo'nalishi talabasi

sevinch01102004@gmail.com

Ramazonov Shohruh Nusratillo o'g'li

Termiz davlat universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada leksemalarning ingliz tilidan o'zbek tiliga tarjimasi va Jon Maksvellning "Muvaffaqiyatli insonlar qanday fikrlashadi?" asarining mohiyati o'quvchining lingvistik tushunchasiga ta'sir etuvchi omillarni hisobga olgan holda ko'rib chiqildi. Maqolada tarjimon ularni o'zbek tiliga tarjima qilishdan oldin leksikologik va grammatik tahlil uchun shablonlarni tavsiya etdi.

Kalit so'zlar: leksemalar, grammatik leksikologik, semantik transformatsiya, ingliz-o'zbek tarjima.

METHODS OF TRANSLATING LEXICAL UNITS FROM ENGLISH INTO
UZBEK ON THE EXAMPLE OF HOW SUCCESSFUL PEOPLE THINK

Abstract: This article analyzes the translation of lexemes from English into Uzbek and the essence of John Maxwell's "How successful people think" taking into account the factors influencing the linguistic understanding of the reader. The article suggests templates for lexicological and grammatical analysis before the translator translates them into Uzbek.

Keywords: lexemes, grammatical, lexicological, semantic transformation, English-Uzbek translation.

KIRISH

Jon Kalvin Maksvell (1947-yil 20-fevralda tug'ilgan) — amerikalik yozuvchi, ma'ruzachi va pastor ko'p kitoblar yozgan, asosan yetakchilikka qaratilgan. "Yetakchilikning 21 ta inkor etib bo'lmaydigan qonunlari" va "Yetakchining 21 ta ajralmas fazilatlarini" sarlavhalari ostida chop etilgan. Uning kitoblari millionlab nusxada sotilgan, ba'zilari Nyu-York Tayms Eng ko'p sotuvchilar ro'yxatiga kiritilgan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI

O'zbek tili leksemalarga judayam boy til hisoblanadi va bu tilning jozibadorligini oshiradi. Leksikologiya tilshunoslikning til lug'at tarkibi, ya'ni muayyan bir tilning leksikasini o'rganuvchi bo'limi. Leksikologiya har bir so'zni yolg'iz qo'llash emas, balki boshqa so'zlar bilan bog'liq holda o'rganadi. Leksikologiya tilshunoslikning leksikografiya, frazeologiya, semasiologiya yoki semantika, etimologiya, stilistika hamda so'z yasalishi

haqidagi ta'limot kabi sohalar bilan chambarchas bog'liq. Leksikologiyaning asosiy muommolaridan biri so'zning mustaqil til birligi sifatida mavjudligi masalasidir.

Transformatsiya (lot. "Transformato" – "qayta o'zgarish," "hosil bo'lish"). Transformatsiyalarnig ham turli shakllari bo'lib ular tarjima jaroyinida tarjimonga konkretlashtirish, umumlashtirish yoki tushirish kabi imkoniyatlarni beradi.

NATIJA

Amerika yetakchilik mutaxassisi Jon Maksvell sizga qanday qilib ko'proq ijodiyg' yondashuvda bo'lishni va qachon ommabop fikrlashni o'rgatadi. Fikringizni jamlagan holda qanday muvaffaqiyatli fikrlay olishni o'rganasiz. Kelajakni yaxshiroq tushunish uchun o'z ijodiy salohiyatingizni qanday ro'yobga chiqarish, umumiy g'oyalarni rivojlantirish va o'tmishdan saboq olish yo'llarini bilib olasiz.

Ushbu maqolalada leksikologik birliklarni ingliz tilidan o'zbek tiliga o'girishda tarjima jarayonida leksik o'zgarishlar (jumalarni qo'shish, konkretlashtirish va umumlashtirish, tushirish usullaridan foydalangan holda tahlil qilinadi).

MUHOKAMA

Ingliz tilida: "To start the thinking process, you can not rely on your feelings".

O'zbek tilida: "Fikrlash jarayonini boshlash uchun his-tuyg'ularingizga tayana olmaysiz".

O'zgarishlar:

1. Gap bo'laklarining joy almashishi:

1. "To start" ingliz tilida gap boshida va "boshlash" o'zbek tilida gap o'rtasida
2. "thinking process" ingliz tilida gap o'rtasida va "boshlash" o'zbek tilida gap boshida
3. "rely on" ingliz tilida gap o'rtasida va "tayana olmaysiz" o'zbek tilida gap oxirida
4. "your feelings" ingliz tilida gap oxirida va "his-tuyg'ularingizga" o'zbek tilida gap o'rtasida kelgan.

Bu o'zgarishlarning bo'lishiga sabab o'zbek va ingliz tilida gap qurilishidagi farqli jihatlardir.

Ingliz tilida egadan keyin fe'l (kesim) kelsa, o'zbek tilida kesim gap oxirida keladi.

2. Tushirib qoldirish

Tarjima jarayonida "you" ikkinchi shaxs olmashi tushirib qoldirildi. O'zbek tilida etadi ma'lum gap turida tarjima qilindi. Ya'ni kesimdagi shaxs-sondan egani tiklash mumkin.

XULOSA

Leksikologik birliklarni tarjima qilish jarayonida yuzaga kelgan muommolarni o'rganib chiqib ularga yechim topish va gaplarni tahlil qilish tarjima sifatini oshiradi. Asar tarjimasi tarkibidagi gaplar va so'zlar o'zbek tiliga tarjima qilinganda gap bo'laklari tartibi o'zgargan. Gaplar tarkibidagi foydalanilgan ba'zi neologizmlar o'zbek tilining izohli lug'atiga kiritilmagan va boshqa tillardan o'zlashgan so'zlarning o'zbek tilida muqobil variant yo'qligi sababli hech qanday o'zgarishsiz qolgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Solijonov Juraali Kamoljnovich. (2022). Lingua-perspective Problems and Solutions of Translating the Plant and Food Names in the "Harry Potter" books from English into Uzbek. ASEAN Journal on Science & Technology for Development, Vol 39(No 4.), 221-229. doi: 10.5281/zenodo.6607317 <https://doi.org/10.5281/zenodo.6607317>

2. Kamoljnovich, S. J. (2022). JK ROULINGNING FANTASTIK ASARLARIDAGI ANTROPONIMLARNING LINGVO-PERSPEKTIV MUAMMOLARI. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2(1), 334-343. <https://doi.org/10.24412/2181-2454-2022-1-334-343>

3. Kamoljonovich, S. J., & O'G, Y. N. U. B. (2022). BADIY TARJIMA UCHUN TARJIMA USULLARI TAHLILI (IAN TUHOVISKIY ASARLARI MISOLIDA). Ta'lim fidoyilari, 18(5), 32-37.

4. Jo'ramurodova, Z., & Solijonov, J. (2022, April). JK ROULINGNING "BIDL QISSANAVIS ERTAKLARI"("THE TALES OF BEEDLE THE BARD") ASARIDAGI ANTROPONIMLARNING O'ZBEK TILIDAN INGLIZ TILIGA TARJIMA QILISHDAGI MUAMMOLARI. In МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ: "СОВРЕМЕННЫЕ ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ПАРАДИГМЫ: ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ТРАДИЦИЙ И ИННОВАЦИЙ II" (Vol. 2, No. 18.03, pp. 554-560). <https://doi.org/10.47100/nuu.v2i18.03.115>

5. Dilshodbek Davronbek O'G'Li Qodirov (2022). Og'zaki tarjimada duch keladigan muammolar va ularga qoyiladi talablar. Science and Education, 3 (5), 1961-1965.

6. <https://2ndsun.uz/index.php/yt/article/view/219>

7. <https://zenodo.org/record/6523187#.Y2ypnHbMLIU>